

Vrijheid | Praktijkonderwijs

Uitleg

Op 5 mei is het Bevrijdingsdag. We vieren dan dat we in 1945 werden bevrijd van de Duitse bezetter. Ook staan we stil bij het belang van vrijheid en de kwetsbaarheid ervan in het algemeen. Wij helpen je graag om je leerlingen bewust te maken van het belang van vrijheid.

Via deze lesbrief brengen we leerlingen in aanraking met verhalen en beelden rondom het thema vrijheid. Hoe geven mensen betekenis aan vrijheid? Ook laten we leerlingen nadenken over wat vrijheid voor hen zelf betekent en nodigen we ze uit om hier op een creatieve manier vorm aan te geven. Bijvoorbeeld via een gedicht, tekening of tekst.

De lesbrief biedt materiaal voor 1 of 2 lessen en bestaat uit de volgende onderdelen:

- je introduceert het onderwerp Bevrijdingsdag en vrijheid aan de hand van vier vragen;
- je laat leerlingen eerst zelf een woordweb over vrijheid maken;
- daarna maak je met de klas een woordweb over vrijheid;
- je leerlingen bedenken wat vrijheid voor hen betekent en werken dit uit in een creatieve vorm;
- je maakt van het creatieve werk van je leerlingen een muurkrant of een klassenkrant;
- je leerlingen kiezen welke drie creatieve werken ze het mooiste vinden en leggen bij elk werk uit waarom ze dat zo mooi vinden.

De verschillende onderdelen van de les staan in een PowerPointpresentatie. Je kunt zelf bepalen of je alle onderdelen van de lesbrief uitvoert of dat je met een paar onderdelen aan de slag gaat. Ook kun je sommige onderdelen inkorten of uitbreiden.

Doelen

- leerlingen kunnen uitleggen wat we vieren op Bevrijdingsdag;
- leerlingen kunnen uitleggen waarom vrijheid belangrijk is;
- leerlingen kunnen uitleggen wat vrijheid voor hen betekent;
- leerlingen kunnen hun betekenis van vrijheid in een creatieve vorm uitwerken;
- leerlingen kunnen uitleggen waarom ze het werk van iemand anders mooi vinden.

Benodigheden

- PowerPointpresentatie 'Vrijheid PrO'.
- Werkblad 'Vrijheid PrO'.
- Bij afstandsonderwijs: online communicatieplatform (zoals Teams) waarop je een PowerPointpresentatie kunt delen.
- Bij fysieke les: smartboard of beamer.
- Papier en pen of potlood.

Lesopbouw

Les 1

1. Toon **sheet 2** en leg uit dat de les in het teken van vrijheid staat. Noem de aanleiding hiervan: Bevrijdingsdag. Bespreek de vragen op de sheet, de leerlingen weten samen meer dan je denkt:
  - Op welke datum is elk jaar de nationale dodenherdenking?
  - Wat herdenken we tijdens de nationale dodenherdenking?
  - Op welke datum vieren we elk jaar Bevrijdingsdag?
  - Wat vieren we tijdens Bevrijdingsdag?

#tip

Laat de leerlingen na elke vraag steeds hun antwoord op een los blaadje schrijven. Tel af van 3 naar 1 en op 1 mogen de leerlingen hun antwoord omhooghouden en aan jou en de klas laten zien. Geef je afstandsonderwijs via de computer? Vraag leerlingen dan op 1 hun antwoord voor de camera te houden.

In beide gevallen zie je in een keer welke antwoorden gegeven zijn. Je kunt de antwoorden hardop voorlezen en benoemen of die antwoorden goed zijn. Je kunt leerlingen eventueel ook vragen meer over hun antwoord te vertellen.

Je kunt onderstaande informatie gebruiken om de antwoorden te bespreken: Vertel de leerlingen dat op 4 mei de nationale dodenherdenking is, waarbij we alle Nederlanders herdenken die sinds de Tweede Wereldoorlog stierven in oorlogssituaties en bij vredesoperaties. Om 20.00 uur is iedereen in Nederland twee minuten stil en worden er kransen en bloemen gelegd. Dit gebeurt op veel plaatsen in Nederland, maar sowieso op de Dam in Amsterdam in het bijzijn van koning Willem Alexander en koningin Maxima.

Op 5 mei vieren we Bevrijdingsdag. Op deze nationale feestdag vieren we ieder jaar dat we in 1945 werden bevrijd van de Duitse bezetter. In de nacht van 4 op 5 mei wordt het bevrijdingsvuur aangestoken en wordt de vlag, die op 4 mei nog halfstok hangt, omhoog gehesen. Dit zijn twee symbolen van de bevrijding. Op 5 mei zelf worden er festivals en concerten gehouden om zo de vrijheid te vieren.

Leg bij sheet 2 ook uit aan je leerlingen wat het doel is van deze les, namelijk ontdekken wat vrijheid voor mensen betekent en wat vrijheid voor henzelf betekent. Vertel je leerlingen dat ze dit op een creatieve manier gaan uitwerken. Bijvoorbeeld in een gedicht, tekening of tekst. Benoem ook op hoofdlijnen het verloop van de les (zie paragraaf uitleg).

2. Toon **sheet 3** en leg uit dat de leerlingen eerst zelf een woordweb gaan maken over het onderwerp 'vrijheid'. Leerlingen tekenen hiervoor een cirkel in het midden van een vel papier. Dit kan op een los blaadje of in hun schrift zijn. In deze cirkel schrijven ze het woord 'vrijheid'. De leerlingen schrijven alle woorden op waaraan ze denken bij het woord vrijheid. Deze woorden schrijven ze rondom de cirkel.

Neem hier 5 minuten de tijd voor.

Toon **sheet 4**. Nadat de leerlingen individueel een woordweb hebben gemaakt, maken jullie er samen een:

- Laat leerlingen om de beurt een woord noemen waaraan ze denken bij het woord 'vrijheid'. Ze kunnen hiervoor de woorden in hun eigen woordweb gebruiken.
- Jij noteert in de PowerPoint de woorden die je leerlingen noemen door de woorden om het woord 'vrijheid' te typen.
- Als een leerling die de beurt krijgt geen nieuw woord kan noemen, zegt hij 'pas' en gaat de beurt naar een andere leerling.
- Probeer alle leerlingen aan het woord te laten komen.

Neem hier 10 minuten de tijd voor.

3. Toon **sheet 5** en leg uit dat leerlingen nu zelf aan de slag mogen met het onderwerp vrijheid. Bespreek eerst met elkaar of jullie een muurkrant of een klassenkrant gaan maken.

Muurkrant: Als jullie een muurkrant maken, hangen jullie alle creatieve uitwerkingen bij elkaar aan de muur. Laat de leerlingen samen bedenken welke titel er boven de muurkrant komt. Bespreek ook wie die titel gaan uitwerken en ophangen. Pas als de titel hangt, kunnen andere leerlingen hun uitwerkingen erbij hangen. Het is leuk als bij elke uitwerking duidelijk is, van wie de uitwerking is.

Klassenkrant: Als jullie een klassenkrant maken, moeten alle leerlingen hun uitwerking bij jou als docent inleveren. Bespreek welke leerlingen de voorkant en de inhoudsopgave van de klassenkrant maken. Als de klassenkrant compleet is, zou je de klassenkrant voor alle leerlingen in de klas kunnen kopiëren en mee naar huis kunnen geven.

#tip

Je kunt de muurkrant ook als tentoonstelling zien. Als je het belangrijk vindt dat ook andere leerlingen en docenten de uitwerkingen van je leerlingen kunnen zien, kun je de uitwerkingen ook op een centrale plek in de school hangen. Denk aan de aula, kantine of gang. Je kunt klassen en mentoren ook uitnodigen naar de tentoonstelling te komen kijken. Als je meer klassen hebt, kan dit een indrukwekkend overzicht bieden over de betekenis van vrijheid onder jongeren in jullie school.

4. Toon **sheet 6** met daarop de opdracht. Geef leerlingen de opdracht om via een gedicht, tekening, foto, strip, verhaal, songtekst of een andere vorm duidelijk maken wat vrijheid voor hen betekent. Ze volgen hiervoor de stappen op het werkblad. Je kunt je leerlingen alvast in de les aan de slag laten gaan.

Spreek duidelijk af met de leerlingen hoeveel tijd ze hebben voor het maken van hun creatieve uitwerking.

5. Toon **sheet 7** met daarop tips voor de uitwerking:
  - Werk netjes.
  - Schrijf leesbaar.
  - Werk niet te klein.
  - Neem de tijd.
  - Zorg ervoor dat jouw uitwerking over vrijheid gaat.

#tip

Je kunt ervoor kiezen voorbeelden te geven van creatieve uitwerkingen over vrijheid.

- Zo kun je bijvoorbeeld met elkaar luisteren naar het liedje [‘Vijftien miljoen mensen’ van Fluitsma en Van Tijn](#). Je kunt met de leerlingen bespreken wat dit liedje met vrijheid te maken heeft.
- Je kunt ook naar het gedicht [‘Vrijheid’ luisteren van Eva Pronk](#). Zij droeg dit gedicht in 2020 voor tijdens de nationale dodenherdenking. Onderzoek met de leerlingen wat de betekenis is van de titel door het gedicht met elkaar te bespreken.

#tip

Voor de betrokkenheid bij de klas is het leuk als je zelf ook een creatieve bijdrage maakt over de betekenis van vrijheid voor jou. Jouw bijdrage kun je dan ook ophangen bij de muurkrant of opnemen in de klassenkrant.

Les 2

Je kunt een tweede les aan het onderwerp besteden, maar je kunt deze tweede les ook overslaan.

6. Toon **sheet 8** en geef aan dat jullie het werk van elkaar gaan lezen en bekijken. Leerlingen krijgen in groepjes de tijd om de muurkrant te bekijken en te lezen, of alle leerlingen krijgen een exemplaar van de klassenkrant om alle uitwerkingen te bekijken en te lezen.

Leerlingen denken tijdens het kijken en lezen van de uitwerkingen na over de volgende vragen:

- Wat heeft het werk van je klasgenoot met vrijheid te maken? Bedenk ook waaraan je dit kunt zien.
- Wat betekent vrijheid voor jouw klasgenoot, denk je? Waarom denk je dit?
- Welke drie uitwerkingen spreken jou het meeste aan? Schrijf de namen van je klasgenoten op en leg kort uit waarom deze uitwerkingen jou zo aanspreken.

Geef leerlingen hier 30 minuten voor.

7. Toon **sheet 8** en sluit de les af door leerlingen te laten stemmen op de uitwerkingen. Ze mogen niet op zichzelf stemmen. Deel elke leerling een blaadje uit en laat ze hierop hun drie favoriete uitwerkingen van klasgenoten schrijven. Leerlingen schrijven dus in totaal drie namen plus de titel van de uitwerking op. Per klasgenoot schrijft de leerling ook kort op wat hij mooi vond aan de uitwerking.

Leerlingen vouwen hun briefje op en leveren dit in bij jou als docent. Jij inventariseert de stemmen en maakt de top 3 bekend.

Neem hier 10 minuten de tijd voor.

#tip

- Heb je weinig tijd? Dan kun je deze stap natuurlijk ook overslaan.
- Wij zijn natuurlijk erg benieuwd naar het werk van je leerlingen. Via communicatie@uitgeverij-deviant.nl kun je de creaties van je leerlingen met ons delen. Als je leerlingen er akkoord mee zijn, kunnen we de werken ook via onze socials delen. Zo kan heel Nederland zien wat vrijheid kan betekenen.